

The City Hall in Haugesund:

The city hall in Haugesund is the best example of neoclassical architecture in Norway, and has been elected the most beautiful building in the city. Since 1993 the hall and parts of its park has been preserved according to the law of cultural memorial sites.

The city hall is a gift from the married couple Elisabeth (1867-1957) and Knut Knutsen O.A.S. (1871-1946). The gift was the amount of one million Norwegian Kroner and was given in 1921 on the occasion of the 50th birthday of the shipowner Knutsen on the October 6th. The monumental building was drawn by the architects Gudolf Blakstad (1893-1985) and Herman Munthe-Kaas (1890-1977). With its characteristic columns, arches and the dome on the roof, the city hall of Haugesund is a result of the strong impressions that the two

architects got during a study trip in Italy in 1921.

The inauguration of the city hall took place on October 1st 1931. The city hall of Haugesund stands out both concerning its grand architecture and physical size. The front of the building is 60 metres long, and from the top of the dome to the ground is 25 metres. The total area of the hall is more than 3000 square metres and contains several offices for the city administration, including meeting rooms for the city council.

A beautiful park area surrounds the city hall. This park was inaugurated on August 28th 1949, and is near to 10 000 square metres. The Knutsen family also sponsored the park. In 1947 Elisabeth Knutsen donated one million Norwegian Kroner to decorations of the city hall and its park. The hall and its park are being used for both everyday and ceremonial purposes. On everyday basis the city

Plaskedammen og "Lekende sjøløver"

hall is the working place for more than 50 employees for the local administration and meeting place for the city electorates. The Piazzetta, a part of the park, is used as a marketplace. On big official occasions the city council room is used for ceremonials, and can take a dining table laid for up to 200 persons. On the large bricked place of celebration outside the city hall several thousands of people can gather.

Some of the foremost pictorial artists of Norway have participated in decorating the city hall and its park. Nearly all of this art has been sponsored by the Knutsen family.

Das Rathaus in Haugesund:

Das Rathaus in Haugesund ist das bedeutendste Beispiel für den Neoklassizismus in Norwegen und wurde zum schönsten Gebäude der

Denne brosjyren er produsert for Haugesund kommune av Tor Inge Vormdal (tekst) og Hans Einar Johannessen (foto). 2006
Grafisk produksjon: Haugesund Bok & Offset AS

Stadt gewählt. Seit 1993 steht das Rathaus und Teile des Rathausparkes, unter Denkmalschutz.

Das Rathaus ist ein Geschenk des Ehepaars Elisabeth (1967-1957) und Knut Knutsen O.A.S (1871-1946). Anlässlich seines 50igsten Geburtstags, am 6. Oktober 1921, schenkte der Reeder der Stadt Haugesund eine Million Kronen für den Rathausbau. Das monumentale Gebäude wurde von den Architekten Gudolf Blakstad (1893-1985) und Herman Munthe-Kaas (1890-1977) gezeichnet. Die beiden Architekten standen beim Entwurf des Rathauses unter dem starken Einfluss der Eindrücke die sie, 1921 von einer Studienreise, aus Italien mitbrachten. Die charakteristischen Säulen, Bogen und die Dachkuppel sind ein Ergebnis dieser italienischen Inspiration.

Die Einweihung des Rathauses fand

am 1. Oktober 1931 statt. Das Rathaus in Haugesund ist einzigartig, nicht nur wegen seiner grossartigen Architektur, sondern auch wegen seiner Grösse. Hinter der Fassade, die 60 m lang und 25 m hoch ist, verbergen sich 3000 m². Außer Büros für den Bürgermeister, die Stadträte und Teile der übrigen Stadtverwaltung, beinhaltet das Gebäude die Sitzungssäle für das Stadtparlament und den Hauptausschuss.

Das Rathaus ist von einer schönen Parkanlage umgeben. Der Rathauspark wurde am 28. August 1949 eingeweiht, und misst fast 10.000 m². Auch diese Anlage ist ein Geschenk der Familie Knutsen. 1947 spendete Elisabeth Knutsen 1 million Kronen für die Aufarbeitung des Rathausplatzes und für die künstlerische Ausschmückung des Rathauses.

Die Rathausanlage kommt heute sowohl als Festanlage als auch im täglichen Leben zur Anwendung. Sie ist Arbeitsplatz für ungefähr 50 Angestellte und Tagungsstätte für die Gemeinderäte. Ein Teil der Anlage, die Piazzetta, dient als Gemüsemarkt. Bei grossen offiziellen Anlässen wird der Sitzungssaal in einen Festsaal verwandelt. Hier können dann bis zu 200 Personen tafeln und auf dem grossen, steinbelegten Festplatz können sich mehrere tausend Menschen versammeln.

Einige der bedeutendsten Künstler Norwegens haben die Rathausanlage mitgestaltet. Nahezu alle Kunstwerke im Rathaus und auf dem Rathausplatz sind mit Spenden der Familie Knutsen finanziert worden.

Haugesund rådhus

Haugesund rådhus:

Rådhuset i Haugesund er Norges fremste eksempel på nyklassisistisk arkitektur, og er kåret til det vakreste bygget i byen. Siden 1993 har rådhuset og rådhusparken vært fredet etter kulturminneloven.

Rådhuset er en gave fra ekteparet Elisabeth (1867-1957) og Knut Knutsen O.A.S. (1871-1946). Gaven var på en million kroner og ble gitt i 1921 i anledning skipsreder Knutsens 50-årsdag den 6. oktober. Det monumentale bygget er tegnet av arkitektene Gudolf Blakstad (1893-1985) og Herman Munthe-Kaas (1890-1977). Med sine karakteristiske søyler, buer og kuppel på taket, er rådhuset i Haugesund et resultat av de sterke inntrykk som de to arkitektene fikk under en studietur i Italia i 1921.

Grunnsteinen til det nye rådhusbygget ble lagt den 4. desember 1924. Krise i byens bankvesen gjorde at byggearbeidet stanset opp i årene

1925 til 1929. Den store innvielsen av rådhuset fant sted den 1. oktober 1931.

Rådhuset i Haugesund ruver både med sin storslåtte arkitektur og sin fysiske størrelse. Byggets fasade har en lengde på 60 meter, og fra toppen av kuppelen og ned til bakken er det 25 meter. Rådhusets samlede grunnareal er på drøyt 3.000 kvadratmeter, og inneholder en rekke kommunale kontorer, bibliotek samt møtelokaler for både formannskapet og bystyret. Den 220 kvadratmeter store bystyresalen har et galleri som kan ta et publikum på inntil 100 personer.

Rådhuset er omgitt av et vakkert parkanlegg. Rådhusparken ble innviet den 28. august 1949, og er på nærmere 10.000 kvadratmeter. Også parkanlegget er bygget med midler gitt fra familien Knutsen. I 1947 gav Elisabeth Knutsen en million kroner til opparbeidelse av rådhusplassen, samt utsmykning av rådhuset og rådhusparken.

Piazzettaen som blomstertorg.

Formannskapssalen.

Rådhusanlegget brukes både til hverdag og fest. I hverdagen er rådhuset arbeidsplass for drøyt 50 kommunalt ansatte, og fungerer som møtested for de folkevalgte. Deler av rådhusanlegget, piazzettaen, anvendes som torgplass. Ved store offisielle anledninger brukes bystyresalen som festlokale, hvor det kan dekkes til langbord for inntil 200 personer. I forbindelse med byens 100-års jubileum i 1954 mottok kommunen fra Ole Andreas og Anna Knutsen dekketøy i form av porselen, bordsølv og glass til å kunne dekke til festbord for over 200 personer. Alt dekketøy var spesiallaget for Haugesund, og er preget med byvåpenet. På den store bro-

Kunsten i rådhuset:

Noen av landets fremste kunstnere har deltatt i utsmykningen av rådhusanlegget.

Det 5,5 meter lange og 4,5 meter høye triptykonet i bystyresalen, "Havets rikdommer", er hovedverket i rådhusets innvendige utsmykning.

Fra trappehallen.

Triptykonet "Havets rikdommer" - tredelt oljemaleri.

steinsbelagte festplassen utenfor rådhuset kan det samles flere tusen personer. Ved store arrangementer har det vært samlet over 10.000 personer på rådhusplassen.

Det tredelte maleriet er laget av den kjente maleren **Alf Rolfsen** (1895-1979). I maleriet møtes nåtiden, representert ved motorskøyter, sammen med symboler fra gresk mytologi tre tusen år tilbake. Bildet forestiller havets rikdommer som kjøres inn på havnen av havguden Poseidon slik at givne, ekteparet Knutsen, blir i stand til å gi rådhuset til byen.

Alf Rolfsen har også dekorert den 33 meter lange galleribrystningen i bystyresalen. Maleren viser her årets gang gjennom dyrekretsens tegn, og dekorasjonen har derfor fått navnet "Dyrekretsen". Etter gammel middelaldertradisjon har hver måned, for-

uten sitt himmeltegn, også fått sitt "månedsbilde" med motiver fra det norske arbeids- og familieliv.

Det siste og store dekorasjonsarbeidet som Alf Rolfsen utførte i rådhuset i Haugesund var trappehallen. Stilarten kalles *al secco*, d.v.s. maling direkte på den tørre murveggen. Dekorasjonen starter med en tolkning av byvåpenet, de tre måker, kombinert med sjøhus og en brusilue. Går man videre oppover trappene flankeres vinduet i tre høyder av store kvinnefigurer symbolisert ved de fire platoniske kardinaldyder. Først møter vi styrken og klokskapen. I neste trappeavsats møter vi rettferd og måtehold. I øverste del av trappehallen møter vi de tre paulinske (kristne) dydene; tro, håp og kjærlighet.

Mens bystyresalen er dekorert med malerier, er formannskapssalen dekorert med tre store vevde tepper. Det er billedkunstneren **Kåre Mikkelsen Jonsborg** (1912-1977) som har laget kartongene/arbeidstegningene som

"Havets grøde" - relieff i teak.

danner grunnlaget for vevingen. Alt vevearbeid er utført av Norsk Billedvev A/S under ledelse av kunstveversken **Else Halling** (1899-1987).

Teppe nr. 1, "Historien", viser en mann og to barn som arbeider i torvmyren. Oppe i et hjørne ser vi fortidsminnesmerket ved Salhus, "De fem dårlige jomfruer", som fem bautasteiner på en haug.

Teppe nr. 2, "Geografien", viser sjømannen som kommer hjem til hustru og barn og forteller om det veldige utsynet han har fått.

Teppe nr. 3, "Fremmed havn – Venezia", viser det varierte livet i en travel handels- og sjofartsby som Venezia.

Billedkunstneren, **Else Hagen** (f. 1914) har stått for den kunstneriske utsmykningen av ordførerens kontor. Utsmykningen består av tre relieffer i messing og smalto (italiensk glass i biter smeltet i ovn med fargepulver). Det særegne kunstverket, som har fått navnet "Byen, menneskene og havet", har en dekorativ, abstrakt og figurativ form.

Den eldste utsmykningen i rådhuset finner vi i den åpne forhallen hvor det er et relieff av givne, Elisabeth og Knut Knutsen O.A.S. Relieffet er støpt i bronse og er laget av billedkunstne-

Bystyresalen.

ren **Dyre Kristofer Vaa** (1903-1980). Relieffet viser portrettet av hodene til givne etterfulgt av følgende tekst:

"Skibsreder Knut Knutsen O.A.S. og hustru Elisabeth ga byen dette rådhus på Knutsens 50 årsdag 6. okt. 1921."

Den samme kunstneren har også laget de to store bronseskulpturene, "Ørnefar" og "Ørnemor", som vi finner utenfor hovedinngangen til rådhuset.

Den største og mest i øyenfallende dekorasjonen i forhallen er en stor trerelieff (treskulptur) av den kjente kunstneren **Dagfinn Werenskiold** (1892-1977). Relieffet, som måler hele 2x3 meter, har fått navnet "Havets grøde". Av hensyn til det fuktige klimaet i Haugesund er relieffet utført i teak og deretter malt.

I forhallen finnes også to bronsesplaketter som er gitt i forbin-

delse med byens 100-års jubileum fra utflyttede haugesundere og haugalendinger i New York og Chicago.

Rådhusplassen:

Den store fontenen i rød Grorudsgranitt er selve juvelen i rådhusparkens utsmykning. Fontenen, som har navnet "By og hav", er tegnet av billedhuggeren **Nils Erik Flakstad** (1907-1979). Inklusiv bassenget består hele skulpturen av 127 deler og veier 105 tonn. Skulpturen har en diameter på 10 meter, og fra toppen av skipet, som utgjør midtpartiet, er det 5,5 meter til bakken. Skulpturen er åttekantet med vakre og dekorative relieffer. Bassenget er også åttekantet, og er dekorert med symboler fra byen og sjølivet. På toppen av fontenen står et skip under fulle seil og symboliserer de rike skipsfartstradisjonene i Haugesund.

I forbindelse med 100 års jubileet til Haugesund i 1954 ble det arrangert en stor skulpturutstilling hvor noen av landets fremste kunstnere viste frem sine arbeider. I forbindelse med denne utstillingen benyttet rådhuskomiteen anledningen til å kjøpe inn to skulpturer. Den ene het "Sittende kvinne" og var utført av billedhuggeren **Durban** (1912-1993).

Det andre arbeidet som ble kjøpt inn i forbindelse med 100 års jubileet het "Hjortehind med kalv". Den vakre dyreskulpturen er laget av billedhuggeren **Arne Nikolai Vigeland** (1900-1983).

"Historien" - vevd teppe.

I rådhusparkens sør-østre hjørne står "Smeden". Det er granittskulptur utført av kunstneren **Arne Vinje Gunnerud** (f. 1930).

I forbindelse med byggingen av rådhusparken i 1949, ble det også laget et lite plaskebasseng ned mot Haraldsgata. Mange år senere ønsket rådhuskomiteen å ruste opp bassenget og gi det en mer dekorativ utforming. Oppgaven ble gitt til billedhuggeren **Skule Waksvik** (f. 1927). Skulpturen "Lekende sjøløver" viser tre små sjøløver i lek med en ball. I sommerhalvåret spruter det vann ut av skulpturen. Bunnen av bassenget er også dekorert. I et mosaikkmonster i bunnen ser en tre svømmende

sjøløver. Sjøløvene er i mørk granitt, mens resten av bunnen er i lys granitt.

Ekteparet Elisabeth og Knut Knutsen O.A.S. står i dag på sokkel sør på rådhusplassen og skuer over byen de var så glade i. Bystene over de sjenerøse givne er laget av billedkunstneren **Ottar Espeland** (1913-1996). Mens bysten av Knut Knutsen O.A.S. ble avduket i 1986, ble bysten av Elisabeth Knutsen avduket i 1995.

Den nyeste skulpturelle utsmykningen på rådhusanlegget skjedde i forbindelse med byens 150-års jubileum i 2004. Da fikk rådhusparken både en ny skulptur, og en liten "park i parken". I en liten steinbelagt park sør for rådhuset finner vi skulpturen "De fire vinder". Skulpturen er laget av billedhuggeren **Nina Emilie Sundby** (f. 1944) og ble avduket på byens 150-årsdag den 26. august 2004 av dronning Sonja.

"Hjortehind med kalv"

Givne, Elisabeth og Knut Knutsen O.A.S

"De fire vinder"

"Sittende kvinne"

"Smeden"